# WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY. KLASA 8

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

## I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

### I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY LIRYCZNE** | | | | |
| – zna pojęcie *literatura piękna*,<br>– wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich,<br>– odróżnia utwór liryczny od innego utworu,<br>– zna podstawowe cechy utworów lirycznych,<br>– wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny,<br>– krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz,<br>– nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza,<br>– wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wymienia cechy poezji,<br>– czyta wiersz głośno i wyraźnie,<br>– wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe,<br>– wypowiada się na temat przeczytanego wiersza,<br>– podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, określa nastrój wiersza,<br>– wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety,<br>– tworzy projekt pracy (rysunek, | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki,<br>– czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła,<br>– określa temat wiersza,<br>– opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu,<br>– wyodrębnia obrazy poetyckie,<br>– nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– wyjaśnia, na czym polega język poezji,<br>– czytając / recytując wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację,<br>– dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego,<br>– ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach,<br>– opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na ten temat, | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej,<br>– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się,<br>– tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych,<br>– wyjaśnia funkcje środków artystycznych,<br>– omawia wyczerpująco |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY LIRYCZNE** | | | | |
| – wyjaśnia pojęcie *podmiot liryczny*,<br>– wie, kto to bohater liryczny,<br>– wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu,<br>– odróżnia podmiot liryczny od adresata,<br>– odróżnia wers od strofy (zwrotki),<br>– wyjaśnia, czym są rym, wers, refren,<br>– zna nazwy środków artystycznych: *epitet*, *porównanie*, *przenośnia*, *wyraz dźwiękonaśladowczy*, *uosobienie*, *apostrofa*, *ożywienie*, *symbol*, *neologizm*,<br>– wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm,<br>– zna pojęcia hymnu, pieśni, fraszki, trenu,<br>– przedstawia tematykę wiersza, | drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny,<br>– nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata,<br>– opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia,<br>– określa adresata wiersza,<br>– wskazuje wers ze zwrotem do adresata,<br>– wskazuje bohatera wiersza,<br>– rozpoznaje w wierszach epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole,<br>– wskazuje w wierszu rymy,<br>– rozpoznaje elementy rytmizujące utwór,<br>– rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę,<br>– dzieli wersy na sylaby,<br>– wie, na czym polega ironia i rozumie jej funkcje | – przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz,<br>– wskazuje cechy podmiotu lirycznego,<br>– określa cechy bohatera wiersza,<br>– porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach,<br>– rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne,<br>– rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór,<br>– wymienia cechy hymnu, pieśni, trenu, fraszki,<br>– wyjaśnia, na czym polega ironia,<br>– dostrzega ironię w omawianych wierszach,<br>– formułuje przesłanie utworu | – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi,<br>– opisuje adresata wiersza,<br>– wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza,<br>– wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza,<br>– wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego,<br>– uzasadnia własne rozumienie wiersza,<br>– rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach,<br>– odróżnia informacje ważne od mniej istotnych,<br>– wskazuje w wierszu elementy rytmizujące,<br>– wskazuje cechy pieśni, trenu, fraszki w danym utworze,<br>– definiuje pojęcie ironii,<br>– omawia znaczenie ironii | sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń,<br>– interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu,<br>– charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza,<br>– charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza,<br>– porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski,<br>– rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich,<br>– tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej,<br>– w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY LIRYCZNE** | | | | |
| – zna pojęcie ironii,<br>– wie, jakie jest przesłanie wiersza,<br>– nazywa wartości ważne dla podmiotu lirycznego<br>– rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków,<br>– dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne,<br>– wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w *Podstawie programowej*. | w utworach lirycznych,<br>– rozpoznaje przesłanie utworu i wypowiada się na temat jego aktualności,<br>– na podstawie poznanych wierszy tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów,<br>– wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych utworach,<br>– rozumie słowo *kontekst* i zna rodzaje kontekstów,<br>– zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w *Podstawie programowej*. | lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością,<br>– porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami,<br>– dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych,<br>– odwołuje się do biografii autora w interpretacji utworów lirycznych. | w danym utworze,<br>– wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność,<br>– omawiając utwory liryczne, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego,<br>– dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych. | uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi,<br>– w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny. |

## I.1. Czytanie utworów literackich – epika

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY EPICKIE** | | | | |
| – wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich,<br>– odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego i dramatu,<br>– wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia,<br>– rozpoznaje fikcję literacką,<br>– wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich,<br>– zna gatunki epickie: mit, bajka, baśń, legenda, przypowieść, opowiadanie, nowela, powieść, epopeja,<br>– wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego,<br>– wymienia wybrane | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wymienia cechy utworu epickiego,<br>– opisuje wybrane elementy świata przedstawionego,<br>– wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich,<br>– wymienia cechy gatunkowe mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei,<br>– wyszukuje w tekście określone informacje,<br>– wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego,<br>– ustala kolejność zdarzeń,<br>– nazywa rodzaj narratora i narracji,<br>– rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych,<br>– rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika,<br>– rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję,<br>– opowiada o elementach świata przedstawionego,<br>– odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych<br>– zna elementy konstrukcyjne utworu epickiego,<br>– opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski,<br>– wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich,<br>– uzasadnia przynależność<br>– rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei,<br>– rozpoznaje elementy konstrukcyjne utworu epickiego,<br>– rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe,<br>– wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów,<br>– uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu epickiego, podając odpowiednie przykłady,<br>– rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motta, dedykacji, punktu kulminacyjnego,<br>– prezentuje za pomocą narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności miedzy wydarzeniami w utworze,<br>– porównuje narratorów w różnych utworach,<br>– charakteryzuje bohatera, |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY EPICKIE** | | | | |
| wydarzenia tworzące akcję utworu,<br>– rozpoznaje, kim jest osoba wypowiadająca się w utworze epickim,<br>– rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu,<br>– zna pojęcia: *narrator* i *narracja*,<br>– rozpoznaje w utworze wątek główny,<br>– nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu,<br>– rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne,<br>– opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń,<br>– wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne,<br>– wie, czym jest alegoria i symbol w utworze epickim,<br>– wymienia cechy postawy bohatera, | – przedstawia wybranego bohatera,<br>– wymienia niektóre cechy bohaterów,<br>– rozpoznaje wątki poboczne,<br>– wypowiada się na temat przeczytanego utworu,<br>– wskazuje wartości ważne dla bohaterów,<br>– omawia postawę bohatera,<br>– rozpoznaje w utworze ważne informacje,<br>– tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny,<br>– dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii,<br>– rozpoznaje w tekście alegorię i symbol,<br>– rozpoznaje przesłanie utworu,<br>– na podstawie poznanych tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, | – charakteryzuje narratora utworu,<br>– określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy,<br>– wymienia większość cech bohaterów,<br>– zbiera informacje o bohaterze,<br>– uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej,<br>– omawia wątek główny,<br>– określa doświadczenia bohaterów,<br>– prezentuje własne rozumienie utworu,<br>– ocenia bohaterów,<br>– rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze,<br>– rozpoznaje fakty i opinie,<br>– odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego,<br>– omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych,<br>– podaje przykłady alegorii | – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze,<br>– określa relacje łączące bohaterów utworu,<br>– uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu,<br>– selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze,<br>– odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego,<br>– dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji,<br>– określa tematykę utworu,<br>– omawia wątek poboczny,<br>– porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami,<br>– odróżnia informacje ważne od mniej istotnych,<br>– porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami,<br>– interpretuje biblijne | również za pomocą narzędzi interaktywnych,<br>– porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski,<br>– określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób,<br>– ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści,<br>– w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi,<br>– w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego,<br>– wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY EPICKIE** | | | | |
| – wie, jakie jest przesłanie utworu epickiego,<br>– rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków,<br>– dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne,<br>– wymienia autorów utworów epickich wskazanych w *Podstawie programowej*. | – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach,<br>– rozumie słowo *kontekst* i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich,<br>– zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w *Podstawie programowej*. | i symbolu,<br>– zna przyczyny niepowodzeń bohatera,<br>– wypowiada się na temat przesłania utworu,<br>– porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami,<br>– dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich,<br>– posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich. | opowieści,<br>– omawia funkcje alegorii,<br>– ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia,<br>– formułuje przesłanie utworu,<br>– omawiając utwory epickie, nawiązuje do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego,<br>– dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich. | treść i formę utworów epickich,<br>– porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny. |

## I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY DRAMATYCZNE** | | | | |
| – zna pojęcie dramatu,<br>– wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich,<br>– wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia,<br>– zna podstawowe cechy utworów dramatycznych,<br>– odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu,<br>– wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia,<br>– wie, czym się różni realizm od fantastyki w dramacie,<br>– wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny,<br>– wymienia utwory dramatyczne poznane | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki,<br>– zna cechy utworów dramatycznych,<br>– wie, czym cechuje się tragedia i komedia,<br>– opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie,<br>– wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog,<br>– omawia elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie,<br>– rozpoznaje rodzaje bohaterów w dramacie,<br>– zna pojęcie bohatera tragicznego i komizmu,<br>– zna etapy rozwoju akcji | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki,<br>– wskazuje cechy utworów dramatycznych,<br>– wymienia cechy tragedii i komedii,<br>– opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie,<br>– wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog,<br>– odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych,<br>– określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy,<br>– wskazuje bohatera tragicznego,<br>– ocenia bohaterów dramatu,<br>– określa, na czym polega | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem,<br>– omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii,<br>– wyjaśnia różnice miedzy elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu,<br>– rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, rodzaj bohatera,<br>– określa relacje łączące bohaterów,<br>– odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego,<br>– określa funkcje komizmu,<br>– wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym,<br>– omawia etapy rozwoju | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– udowadnia, że utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu,<br>– określa funkcje komizmu,<br>– prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności miedzy wydarzeniami w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych,<br>– określa problematykę dramatów poznanych w klasach 7 i 8 i prezentuje ją w twórczy sposób,<br>– wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY DRAMATYCZNE** | | | | |
| w klasach 7 i 8,<br>– zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych. | dramatycznej,<br>– rozumie pojęcie dramatu romantycznego,<br>– wypowiada się na temat dramatów poznanych w klasach 7 i 8,<br>– krótko opowiada, o czym jest utwór dramatyczny z kanonu lektur obowiązkowych. | komizm,<br>– nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej,<br>– rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu,<br>– rozpoznaje cechy dramatu romantycznego,<br>– prezentuje w dowolnej formie (w tym w formie interaktywnej) treść dramatów z kanonu lektur obowiązkowych. | akcji dramatycznej,<br>– wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego,<br>– wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatów poznanych w klasach 7 i 8. | w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, odwołując się do znajomości całej lektury. |

## I.1. Czytanie utworów literackich – utwory synkretyczne

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **UTWORY SYNKRETYCZNE (M.IN. BALLADA)** | | | | |
| – wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu,<br>– wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie,<br>– wie, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie,<br>– wymienia utwory synkretyczne poznane w klasach 7 i 8,<br>– zna utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– zna cechy ballady,<br>– dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu,<br>– omawiam elementy świata przedstawionego w balladzie;<br>– wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie,<br>– wypowiada się na temat utworów synkretycznych poznanych w klasach 7 i 8,<br>– krótko opowiada, o czym jest utwór synkretyczny z kanonu lektur obowiązkowych.<br>– dostrzega w sztuce nawiązania do poznanych utworów synkretycznych. | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– wymienia cechy ballady,<br>– wie, na czym polega synkretyzm ballady,<br>– porządkuje wydarzenia ballady w sposób przyczynowo-skutkowy,<br>– ocenia dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych,<br>– tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– wnikliwie omawia cechy ballady,<br>– wyjaśnia, na czym polega synkretyzm danego dzieła,<br>– określa funkcje punktu kulminacyjnego w balladzie,<br>– porządkuje zebrany materiał na temat utworów synkretycznych z kanonu lektur obowiązkowych,<br>– interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych,<br>– tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– samodzielnie analizuje i interpretuje utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych,<br>– prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w poznanych utworach synkretycznych. |

## I.2. Odbiór tekstów kultury

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **INNE TEKSTY KULTURY** | | | | |
| – określa tematykę poznanych tekstów kultury,<br>– wymienia elementy tekstu kultury,<br>– nazywa wrażenia wywołane tekstem kultury,<br>– dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową,<br>– wie, że są różne gatunki dziennikarskie,<br>– rozpoznaje wywiad, artykuł, reportaż wśród gatunków publicystycznych,<br>– wie, co to jest lid. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wyszukuje potrzebne informacje,<br>– prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp.,<br>– cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,<br>– rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż,<br>– podaje funkcje lidu,<br>– dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury. | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– wskazuje cechy tekstów kultury,<br>– nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii,<br>– przedstawia własne rozumienie tekstu kultury,<br>– określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej,<br>– określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu,<br>– określa znaczenie lidu. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście,<br>– opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii,<br>– uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury,<br>– znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych,<br>– porównuje różne dzieła,<br>– omawia funkcje lidu. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch,<br>– dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii,<br>– przedstawia własną interpretację dzieła sztuki. |

# II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

## II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **FONETYKA** | | | | |
| – zna pojęcie *fonetyka*,<br>– zna zasady dzielenia wyrazów na głoski i sylaby,<br>– rozpoznaje samogłoski i spółgłoski,<br>– wie, że *i* w wyrazie może pełnić różne funkcje,<br>– wie, czym są upodobnienia fonetyczne,<br>– zna reguły akcentowania w języku polskim. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– rozumie, czym zajmuje się fonetyka,<br>– rozróżnia rodzaje głosek,<br>– rozumie funkcje głoski *i*,<br>– rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne w polszczyźnie,<br>– wymienia reguły akcentowania w języku polskim,<br>– rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania. | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– poprawnie dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby,<br>– poprawnie przenosi wyrazy,<br>– określa rolę samogłoski *i*,<br>– omawia mechanizm upodobnień fonetycznych,<br>– stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację,<br>– wymienia wyjątki od zasad akcentowania. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy,<br>– rozpoznaje funkcję litery *i* w wyrazie,<br>– objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, podaje ich przykłady,<br>– wypowiada się z prawidłową intonacją,<br>– prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania,<br>– świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji. |

## II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **SŁOWOTWÓRSTWO** | | | | |
| – zna pojęcia: *temat słowotwórczy*, *definicja słowotwórcza*, *formant*, a także *rodzina wyrazów*, *wyraz pokrewny*, *rdzeń*, *rdzenie oboczne*,<br>– rozpoznaje wyraz podstawowy i wyrazy pochodne,<br>– wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty,<br>– wie, czym są wyrazy złożone i zna podstawowe zasady ich pisowni. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wie, czym zajmuje się słowotwórstwo,<br>– odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego,<br>– próbuje przeprowadzać analizę słowotwórczą wyrazu,<br>– rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty,<br>– rozpoznaje wyrazy pokrewne,<br>– rozpoznaje wyrazy złożone,<br>– zna zasady tworzenia i pisowni wyrazów złożonych. | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i pochodne,<br>– przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu,<br>– wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym,<br>– podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów,<br>– rozpoznaje rodzinę wyrazów, wskazuje rdzeń i oboczności,<br>– omawia zasady tworzenia wyrazów złożonych i objaśnia ich pisownię. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– poprawnie przeprowadza analizy słowotwórcze,<br>– rozpoznaje rodzaj formantu w wyrazie,<br>– omawia znaczeniotwórczą funkcję formantów,<br>– podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny,<br>– przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi,<br>– tworzy wyrazy złożone<br>– stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– świadomie stosuje w swoich wypowiedziach: wyrazy podstawowe i pochodne, wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, wyrazy pokrewne i wyrazy złożone,<br>– bezbłędnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu. |

## II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **FLEKSJA** | | | | |
| – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych,<br>– wie, że imiesłowy przymiotnikowy i przysłówkowy są nieosobowymi formami czasownika,<br>– zna zasady tworzenia i odmiany imiesłowów,<br>– zna podstawowe zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy oraz wyjątki od tych zasad,<br>– zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców,<br>– zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na *-no* , *-to*, bezokoliczniki, imiesłowy,<br>– podaje końcówki imiesłowów,<br>– wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów,<br>– wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika,<br>– tworzy imiesłowy z partykułą *nie*,<br>– zna zasady pisowni *nie* z różnymi częściami mowy,<br>– wymienia zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk. | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– rozpoznaje, z jaką częścią mowy ma do czynienia,<br>– określa formę fleksyjną wyrazu,<br>– wskazuje imiesłów w zdaniu i określa jego rodzaj,<br>– wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły *nie*,<br>– rozpoznaje nazwy miejscowe,<br>– stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców,<br>– poprawnie odmienia imiona i nazwiska.. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– tworzy wskazane formy fleksyjne wyrazów,<br>– przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami,<br>– bezbłędnie zapisuje *nie* z różnymi częściami mowy<br>– uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły *nie*,<br>– podaje własne przykłady nazw miejscowych,<br>– bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe, nazwy mieszkańców oraz imiona i nazwiska,<br>– wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– poprawnie używa imiesłowów,<br>– wskazuje i poprawia błędy fleksyjne,<br>– redaguje tekst z użyciem partykuły *nie* z różnymi częściami mowy,<br>– poprawia błędy swoje i innych w zapisie *nie* z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami,<br>– koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk. |

## II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **SKŁADNIA** | | | | |
| – wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania,<br>– próbuje przekształcać równoważnik w zdanie pojedyncze, a następnie w zdanie złożone oraz w wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania,<br>– zna zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych,<br>– rozumie różnicę miedzy mową zależną a niezależną. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– rozróżnia równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania,<br>– zna typy zdań złożonych,<br>– tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych,<br>– stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych,<br>– odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej i umie wskazać je w tekście | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania,<br>– przekształca wypowiedzenia zbudowane z różnego rodzaju zdań złożonych,<br>– przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,<br>– uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję,<br>– odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych,<br>– stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach,<br>– przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone,<br>– wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego,<br>– przeprowadza analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych,<br>– redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej. |

## II.2. Zróżnicowanie języka

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA** | | | | |
| – zna pojęcia: *synonim*, *antonim*, *homonim*, *wyraz wieloznaczny*, *neologizm*, *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*,<br>– wie, czym jest słownictwo wartościujące,<br>– rozróżnia synonim od antonimu i homonimu, a archaizm od neologizmu,<br>– dostrzega archaizmy w utworze,<br>– dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi i próbuje je zastąpić wyrazami ze słownictwa ogólnego,<br>– wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym,<br>– odróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– rozumie pojęcia: *synonim*, *antonim*, *homonim*, *wyraz wieloznaczny*, *neologizm*, *archaizm*, *kolokwializm*, *zapożyczenie*, *związek frazeologiczny*,<br>– wskazuje synonimy, antonimy, homonimy i frazeologizmy,<br>– zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych,<br>– zna rodzaje i funkcje archaizmów, neologizmów i zapożyczeń,<br>– zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, a zapożyczenia – wyrazami rodzimymi,<br>– tworzy wyrazy o szerszym zakresie lub bogatszej treści, | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów,<br>– wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie,<br>– podaje przykłady archaizmów i neologizmów, zdrobnień, zgrubień, związków frazeologicznych i określa ich funkcje w tekście,<br>– omawia funkcje kolokwializmów i słownictwa wartościującego,<br>– wymienia różne rodzaje zapożyczeń, wyjaśnia ich funkcje i omawia ich przydatność,<br>– rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– tworzy synonimy oraz antonimy konkretnych słów,<br>– wyjaśnia różnicę między archaizmem a neologizmem oraz zdrobnieniem a zgrubieniem,<br>– poprawnie używa frazeologizmów w swoich wypowiedziach,<br>– interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, neologizmów, kolokwializmów,<br>– stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa,<br>– wskazuje w tekście środki charakterystyczne dla różnych stylów językowych, | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości,<br>– urozmaica język swojej wypowiedzi,<br>– świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach,<br>– świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu,<br>– na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo,<br>– koryguje błędy swoje i innych,<br>– tworzy prace w odpowiednim stylu językowym. |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA** | | | | |
| – wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany,<br>– wie, co to jest styl językowy,<br>– zna różne rodzaje stylów językowych. | – rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia,<br>– zna sposoby wzbogacania słownictwa,<br>– rozpoznaje różnice między językiem mówionym a pisanym, oficjalnym a nieoficjalnym,<br>– rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych,<br>– zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów. | języko wego,<br>– rozpoznaje cechy stylu w czytanym tekście,<br>– omawia różne rodzaje stylów językowych. | – podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami. | |

## II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA** | | | | |
| – zna zasady pisowni,<br>– wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa,<br>– wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych,<br>– rozpoznaje teksty reklamowe,<br>– wskazuje slogany reklamowe,<br>– wie, że w języku istnieje perswazja,<br>– dostrzega manipulację językową,<br>– zna zasady dyskutowania,<br>– stara się zabierać głos w dyskusji,<br>– formułuje argumenty. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wie, co to jest norma językowa i błąd językowy,<br>– wymienia rodzaje błędów,<br>– odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej,<br>– zna cechy i funkcje tekstów reklamowych,<br>– wie, czym jest slogan,<br>– odróżnia perswazję od manipulacji,<br>– rozpoznaje środki służące manipulacji językowej,<br>– zna znaczenie języka ciała w komunikacji,<br>– zna środki retoryczne stosowane w dyskusji,<br>– podaje przykłady słownictwa modnego,<br>– wyraża opinię na temat zjawisk językowych i ochrony | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową,<br>– omawia różne rodzaje błędów językowych,<br>– przekształca wypowiedzi tak, by usunąć błędy,<br>– określa cechy i funkcje tekstów reklamowych,<br>– wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją,<br>– ocenia zasady dyskutowania,<br>– przedstawia argumenty w dyskusji,<br>– stosuje środki retoryczne,<br>– wyjaśnia, na czym polega kultura języka,<br>– podaje przykłady mody językowej. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– na przykładach wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a użytkową,<br>– w praktyce rozpoznaje i eliminuje różne rodzaje błędów językowych,<br>– podaje przykłady sloganów reklamowych,<br>– wskazuje w tekście środki służące manipulacji,<br>– stosuje w praktyce zasady dyskutowania,<br>– poprawnie stosuje środki retoryczne,<br>– zastępuje słownictwo modne synonimami,<br>– uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek,<br>– na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka,<br>– świadomie posługuje się perswazją,<br>– nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa,<br>– zna różne odmiany dyskusji,<br>– bierze udział w debacie. |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA** | | | | |
| | polszczyzny. | | | |

## II.4. Ortografia i interpunkcja

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA** | | | | |
| – zna reguły polskiej ortografii,<br>– zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi. | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi,<br>– rozpoznaje reguły ortograficzne,<br>– stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji. | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– wie, co łączy ortografię z tradycją,<br>– rozumie, że pisownia odzwierciedla zmiany, które kiedyś zaszły w języku,<br>– objaśnia reguły ortograficzne i interpunkcyjne. | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji. | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek. |

# III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE** | | | | |
| – wie, czym jest rozprawka,<br>– zna pojęcia *teza* i *argument*,<br>– wie, że argumenty należy hierarchizować,<br>– wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu,<br>– wie, czym jest plan kompozycyjny,<br>– zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi,<br>– zna rodzaje argumentów,<br>– zna zwroty do słuchaczy,<br>– wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała,<br>– odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego,<br>– zna typy narracji,<br>– wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, | spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:<br>– wymienia elementy kompozycyjne rozprawki,<br>– formułuję tezę,<br>– wie, czym jest argument,<br>– odróżnia przykład od argumentu,<br>– wie, na czym polega hierarchizacja argumentów,<br>– wie, co to jest wniosek,<br>– zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego<br>– zna etapy pracy nad przemówieniem,<br>– dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy,<br>– wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała,<br>– rozróżnia typy narracji,<br>– wie, na czym polega trójdzielna kompozycja | spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:<br>– wymienia cechy rozprawki,<br>– odróżnia tezę od hipotezy,<br>– odróżnia argument od kontrargumentu,<br>– ilustruje argument przykładem,<br>– próbuje uporządkować wywód,<br>– pracuje nad planem kompozycyjnym,<br>– podejmuje próbę wnioskowania,<br>– pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpiera przewidywany kontrargument,<br>– uzasadnia dobór argumentów,<br>– stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy,<br>– wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym | spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:<br>– stawia ciekawe / oryginalne hipotezy,<br>– formułuje kontrargumenty,<br>– hierarchizuje argumenty,<br>– zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie,<br>– formułuje wnioski,<br>– porządkuje wywód argumentacyjny,<br>– sporządza plan kompozycyjny,<br>– funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy,<br>– używa środków retorycznych,<br>– świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała,<br>– stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicania stylu,<br>– rozumie rolę akapitów jako | spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:<br>– samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,<br>– samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów,<br>– publicznie wygłasza swoje przemówienie,<br>– samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,<br>– koryguje własne i cudze |

| Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego* (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku *Zamieńmy słowo* dla klasy 8 | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **ocena dopuszczająca** | **ocena dostateczna** | **ocena dobra** | **ocena bardzo dobra** | **ocena celująca** |
| **Uczeń** | | | | |
| **ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE** | | | | |
| – zna pojęcia retrospekcji i puenty,<br>– pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie,<br>– zna pojęcie spójności tekstu,<br>– zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi,<br>– wie, czym są teksty użytkowe,<br>– wie, czemu służą CV i list motywacyjny. | opowiadania, rozprawki, przemówienia,<br>– rozumie znaczenie retrospekcji i puenty,<br>– pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze i przemówienie,<br>– zna środki językowe nadające tekstowi spójność,<br>– przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość,<br>– rozpoznaje w tekstach wnioskowanie,<br>– wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi,<br>– odróżnia podanie od innych form użytkowych,<br>– zna elementy kompozycyjne CV i listu motywacyjnego. | a odtwórczym,<br>– stosuje różne typy narracji w opowiadaniu,<br>– stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu,<br>– stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę,<br>– dba o spójność tworzonego tekstu,<br>– stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność,<br>– ocenia różne formy wypowiedzi, stosując poznane kryteria,<br>– wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie,<br>– umie napisać wskazany tekst użytkowy. | spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,<br>– pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze,<br>– omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych,<br>– tworzy tekst jako logiczną całość,<br>– pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi,<br>– poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne. | błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi,<br>– tworzy bezbłędnie pisma użytkowe. |